

's Werelds eerste omroepstation
DE UITZENDINGEN MET P.C.G.G.
Pionierswerk van Ir. Idzerda.

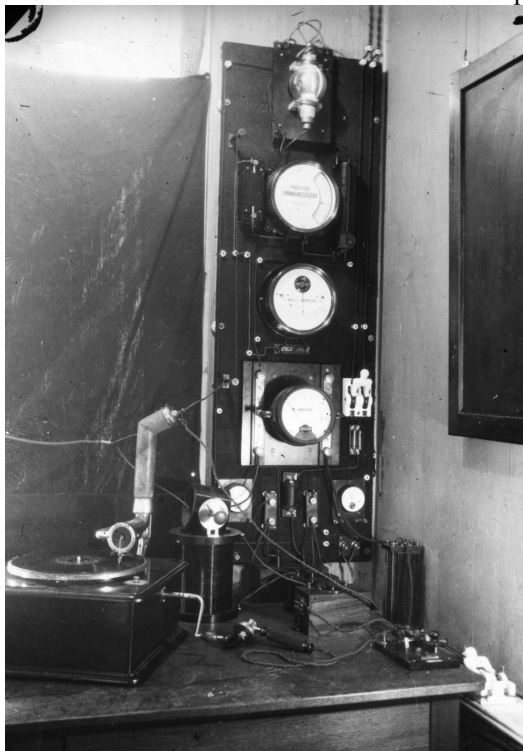
Een tiental jaren beteekent in den Radio-Omroep een tijdperk van geweldige ontwikkeling. Een ontwikkeling zoo snel en onverwacht, dat de gemiddelde luisteraar zich thans van de eerste jaren van den radio-omroep in ons land al weinig meer herinnert.

Na eenige jaren heeft de radio in ons leven zoo'n groote plaats ingenomen, dat het is alsof we haar reeds veel langeren tijd kennen. En toch is het nog maar 12,5 jaar geleden, dat de Omroep geboren werd. Hoevelen onzer lezers zullen zich dat nog herinneren? En hoevelen weten, dat de man, die de wereld den Radio-Omroep gaf, een Nederlander was? Wie herinnert zich nog 's werelds eersten omroeper, omroepingenieur, programmadirecteur, artistiek leider en omroepkunstenaar?

Ir. H.H.S. à Steringa Idzerda

Nog in den herfst van hetzelfde jaar gelukte het Idzerda met goed gevolg over eenigen afstand te telefoneren. Deze uitvinding trok zeer veel belangstelling en begin 1919 was Idzerda's uitvinding in zoo'n stadium gekomen, dat in Maart op de vierde Nederlandsche Jaarbeurs te Utrecht een openbare demonstratie werd gehouden. In de monsterruimte der Nederlandsche Radio-Industrie - een voortzetting van het bureau „Wireless” - op het Lucas Bolwerk en in den stand van de N.V. Philips Gloeilampenfabrieken op het Vreeburg, werden installaties opgericht voor onderlinge telefonische communicatie. Aan het Lucas Bolwerk stond de zender, waarvan het voornaamste bestanddeel de drie-electrodenlamp was, welke in onderling overleg tusschen Idzerda, Dr. Holst en

Veel zullen het niet zijn, die zich Ir. H.H.S. à Steringa Idzerda nog voor den geest kunnen halen, want de Omroepjaren, welke met de aan radio eigen snelheid zijn voorbijgegaan, hebben weinig van het oude gelaten en veel nieuws gebracht. Ruim twaalf jaar geleden was er een Omroepstation: P.C.G.G. - thans wel meer dan 1000. Geen wonder, dat pioniers vergeten worden en nieuwe sterren zijn opgekomen.

De eerste schreden.

Reeds zeer vroeg hield Idzerda zich met de radio bezig en in 1913 richtte hij het eerste „Nederlandsche Radiotechnische Ingenieurs-bureau” op: „Wireless” genaamd. Van verschillende zijden kreeg hij belangrijke opdrachten.

Omstreeks 1916 slaagde hij er in om radio-lampen te construeeren en daarna werden de in samenwerking met de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken vervaardigde „Philips-IDZ-lampen” in den handel gebracht, terwijl op zijn aanwijzingen in het begin van 1918 door vorengenoemde firma de eerste zendlamp werd afgeleverd.

Dr. Oosterhuis, speciaal door de Firma Philips was vervaardigd. Deze lamp werkte bij een spanningsverschil van 400 Volt tusschen gloeidraad en plaat, terwijl de anodestroom ca. 20 milliampère bedroeg. De lamp-energie was dus ongeveer 8 Watt. Als antennes waren aan zend- en ontvangstzijde twee masten van circa 20 Meter hoogte, ieder met twee draden van resp. 120 en 80 Meter lengte opgericht. Op 19 Maart 1919 werd met deze installatie de eerste demonstratie gegeven en werd voor de eerste maal in de geschiedenis der radio in het openbaar en met toestemming van de regeering radiomuziek uitgezonden. Dit gebeurde eigenlijk uitsluitend ter aflossing van de lectrice, die voortdurend uit boeken en tijdschriften voorlas.

De resultaten, welke men met deze „muziekuitzending tegen wil en dank” behaalde, waren verbazingwekkend en tal van berichten meldden goede ontvangst.

Door dit succes aangespoord, werd een kleine speeldoos - later een gramfoon - voor de Ericson-microfoon geplaatst en verschillende berichten uit Den Haag, Amsterdam, IJsselstein, Arnhem, Nijmegen en Ginneken brachten de bevestiging, dat met slechts 5 Watt antenne-energie afstanden van 80 à 100 Kilometer radio-telefonisch te overbruggen waren.

De Omroep was geboren - op 19 Maart 1919 - en vanaf dat oogenblik stond het bij den Ingenieur Idzerda vast, dat er iets in zat. Teruggekomen in Den Haag, vervaardigde Idzerda een

nieuwen zender en gaf hiermede geregeld experimenteele uitzendingen. Het aantal amateurs, dat gaarne deze draadloze telefonie-uitzendingen beluisteren wilde, werd steeds grooter, zoodat Idzerda besloot, de telefonie-uitzendingen een vastere vorm te geven en de „machtiging tot het regelmatig uitzenden van muziek en het gesproken woord met het radiostation PCGG”, welke hem, op eigen verzoek van 7 Februari 1919, door den Minister van Waterstaat werd verleend, wel degelijk te benutten ten behoeve van de luisteraars.

De Omroep geboren!

Na de eerste demonstratie op 18 Maart 1919 in Utrecht is Idzerda' regelmatig „in de lucht geweest” en gaf hij wekelijks eenige gramfoonplaten-cocerten. Toen reeds was er dus. al van een geregelden - zij het dan ook experimenteelen - Omroep sprake.

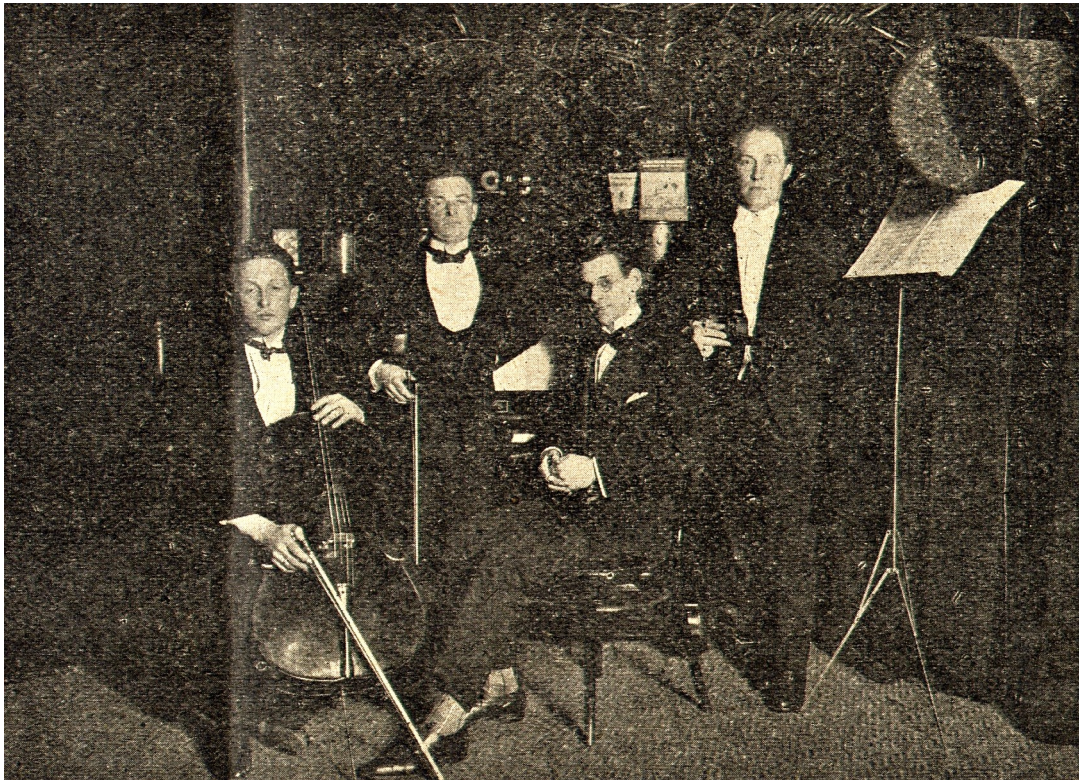
Holland was hiernede het eerste land ter wereld. dat de radiotelefonie voor amusements-doeleinden gebruikte en eerst veel later - tegen het einde van 1919 of het begin van 1920 - brachten heen en weer varende marconisten het nieuwtje in Amerika, waar het onmiddellijk door de Yankee's als een prachtig exploitatie-object werd aangegrepen!

De zender P.C.G.G. uit de jaren 1919-1921

De golflengte was aanvankelijk nog 670 Meter en eerst in het begin van 1920 werd, na eenige experimenten op de 800 Meter, de 1050 Meter-golf in gebruik genomen.

zijden ontving „the famous Dutch Radio Telephon Station” blijken van belangstelling. De uitzendingen werden, vooral door Engelsche luisteraars, krachtig gesteund, zoodat langzamerhand ook de meer bekende kunstenaars ter afwisseling van het gramfoonplatenconcert, optraden.

Zeer populair was in die dagen het stations-orkest - bestaande uit vier man - en luisterende naar den toepasselijken naam van „De Batavieren”. Dat in Engeland zeer veel belangstelling voor deze uitzendingen bestond,

Het eerste omroeporkest ter wereld: "De Batavieren" op de achtergrond de opname-trechter met microfoon

Van Vele moge verder blijken uit de omstandigheid, dat het station van Ir Idzerda, op verzoek van de Directie van het groote dagblad „The Daily Mail”, gedurende ruim een jaar wekelijks speciale concerten gaf, bestemd voor de Engelsche luisteraars en dat PCGG daardoor als het ware de pionier van den Engelschen Omroep werd. Deze „Daily Mail”-concerten. welke toen op een voor dien tijd ongekend hoog peil stonden duurder van 27 April 1922 tot 1 Augustus 1923 waarna de Engelsche Omroep werd gesticht en men PCGG niet meer noodig had Uit de radio-uitzendingen van Ir. Idzerda zijn, behalve de Engelsche Omroep, verschillende andere belangrijke dingen voortgekomen. De firma Philips heeft uit de practische proeven, welke er met het station genomen werden, de zendlampen leeren maken, die thans wereldberoemd zijn. De constructie van rooster en plaat, de onderlinge afstand, de wijde der roostermazen, de inwendige capaciteit e.d. zijn alle vastgesteld en berekend na tal van waarnemingen met PCGG.

Ook diene men niet te vergeten. dat de eerste Hollandsche radiolampen haar ontstaan te danken hebben aan Ir. Idzerda's vindingrijken geest en dat, volgens zijn aanwijzingen en op zijn uitdrukkelijk verlangen, de firma Philips tot de fabricage overging!

De zender stopgezet.

In November 1924 werden de radio-concerten van PCGG, in Den Haag meer bekend onder den verzamelnaam „Radio-Beukstraat”, na meer dan vijf jaar geregeld te zijn uitgezonden, stopgezet tengevolge van de liquidatie van de N.V. „Nederl. Radio-Industrie. Maar na een tijdelijke rust is Ir. Idzerda ongeveer 1,5 jaar geleden weer begonnen met het regelmatig uitzenden van concerten, voordrachten en amusementsmuziek. Hieraan is nu een eind gemaakt, nu het Hoofdbestuur der PTT den heer Idzerda verboden heeft, in 1932 met de uitzendingen door te gaan - naar het schijnt, omdat Kootwijk voornemens is, binnenkort nachtelijke proeven op PCGG's golflengte te nemen!

Waarschijnlijk zullen heel wat luisteraars dit plotselinge einde betreuren en zich afvragen, of PCGG nu voorgoed uit den aether wordt gebannen.

De Radiogids (voorloper van de VARA gids) van 9 januari 1932

Kennelijk is dit artikel geschreven ter gelegenheid van het 12,5 jarig bestaan van de Omroep. Kennelijk is de mythe vorming rond Idzerda al begonnen met deze mengeling van juistheden en onjuistheden (of is er gewoon sprake van slechte journalistiek).